

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

**Методичні рекомендації
до самостійної роботи студентів
з дисципліни
«Історія сценічних видів мистецтв»**

Освітньо-професійна програма «Сценічне мистецтво»
першого (бакалаврського) рівня

за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»
галузі знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні
кафедри сценічного мистецтва і хореографії.
Протокол № 9 від «18» жовтня 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023 рік

Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»

Розробники: кандидат мистецтвознавства, доцент Федорків О.П.

Методичні рекомендації затверджені на засіданні сценічного мистецтва і хореографії

Протокол № 9 від «18» жовтня 2023 р.

Завідувач кафедри Кукуруза Н. В. (_____)

(прізвище та ініціали) (підпис)

«18» жовтня 2023 р.

Схвалено Навчально-методичною комісією Навчально-наукового інституту мистецтв.

Протокол № 4 від «12» лютого 2024 р.

Голова _____ (Макогін Г. В.)

© Федорків О.П., 2023

УДК 378.016:94:792]378.041(072)

Затверджено та рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 4 від 12 лютого 2024 року)

Автори:

Федорків Оксана Петрівна, доцентка, кандидат мистецтвознавства.

Рецензенти:

Надія Кукуруза, доцентка, кандидат мистецтвознавства, завідувачка кафедрою сценічного мистецтва і хореографії.

Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Історія сценічних видів мистецтв» освітнього рівня «бакалавр»: освітньо-професійна програма «Сценічне мистецтво», спеціальність 026 «Сценічне мистецтво», галузі знань 02 Культура і мистецтво укладена відповідно до вимог підготовки фахівців, представлених у законодавчих і нормативних документах про вищу освіту. Івано-Франківськ, 2023. 40 с.

© Федорків О..П., 2023 р.

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2023 р.

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка
2. Структурно-логічна схема дисципліни «Історія сценічних видів мистецтв» (міждисциплінарні зв'язки)
3. Загальні методичні вказівки щодо організації навчання та самостійної роботи.
4. Програма навчальної дисципліни
5. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи
6. Рекомендована тематика рефератів
7. Тестові завдання для підсумкового контролю за самостійною роботою студентів
8. Рекомендована література
9. Інформаційні ресурси

1. Пояснювальна записка

Зміст навчальної дисципліни

Дисципліна «Історія сценічних видів мистецтв» вивчається студентами четвертого курсу протягом сьомого семестру та передбачає складання іспиту. Навчальна програма складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Програмою навчальної дисципліни «Історія сценічних видів мистецтв» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- мистецтво як засіб відображення дійсності, види і жанри сценічних мистецтв;
- історичні особливості становлення сценічних видів мистецтв;
- роль сценічних видів мистецтв в загальній системі мистецтв;
- оволодіння теоретичними засадами різних видів сценічних мистецтв;
- розуміння творчих методів відомих митців;
- особливості взаємодії театрального мистецтва з іншими видами мистецтв;
- експерименти в галузі театрального мистецтва на сучасному етапі.

Закріплення отриманих теоретичних знань відбувається на семінарських заняттях та під час самостійної роботи студентів.

Дисципліна «Історія сценічних видів мистецтв» розвиває у студентів здатність до сприйняття мистецтва в його видовому розмаїтті й жанровій палітрі. Знайомить з видатними митцями й визначальними творами різних видів сценічних мистецтв. Виховує розуміння, здатність аналізувати, допомагає знаходити зв'язки і паралелі з іншими видами мистецтв, давати естетичні оцінки творам мистецтва через емоційну сферу, розвиваючи художньо-образне мислення і смак.

Мета.

Основною метою викладання дисципліни є формування художньої компетентності майбутніх акторів, оволодіння культурою сприйняття, розуміння морфології різних видів сценічних мистецтв, розвиток образного мислення і невербальної частини інтелекту, становлення професійного світогляду через

набуття студентами системних знань про становлення та розвиток основних видів сценічних мистецтв, їх генези.

Основними цілями «Історії сценічних видів мистецтв» як навчальної дисципліни є:

- розвиток широкого мистецького кругозору професійного актора;
- перетворення теоретичних знань на практичні компетенції з умінням аналізувати, давати оцінку явищам художньої культури;
- вміння самостійно визначати стильові особливості і жанрові різновиди сценічних видів мистецтв.

Завдання.

Вивчення дисципліни «Історія сценічних видів мистецтв» сприяє формуванню у студента таких *компетентностей*:

Загальнонаукові компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність використовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність генерувати нові ідеї.

Соціально-особистісні компетентності:

- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність працювати в команді;
- здатність до ефективної діяльності в колективі над підготовкою / участю / керівництвом сценічних творів.

Загально-професійні компетентності:

- здатність розуміти стилістичну мову різних видів сценічних мистецтв;
- здатність реалізації творчих завдань;
- здатність аналізувати і оцінювати художні явища і творчі проєкти;
- здатність до логічного та емоційно-образного висловлення;

Фахові компетентності:

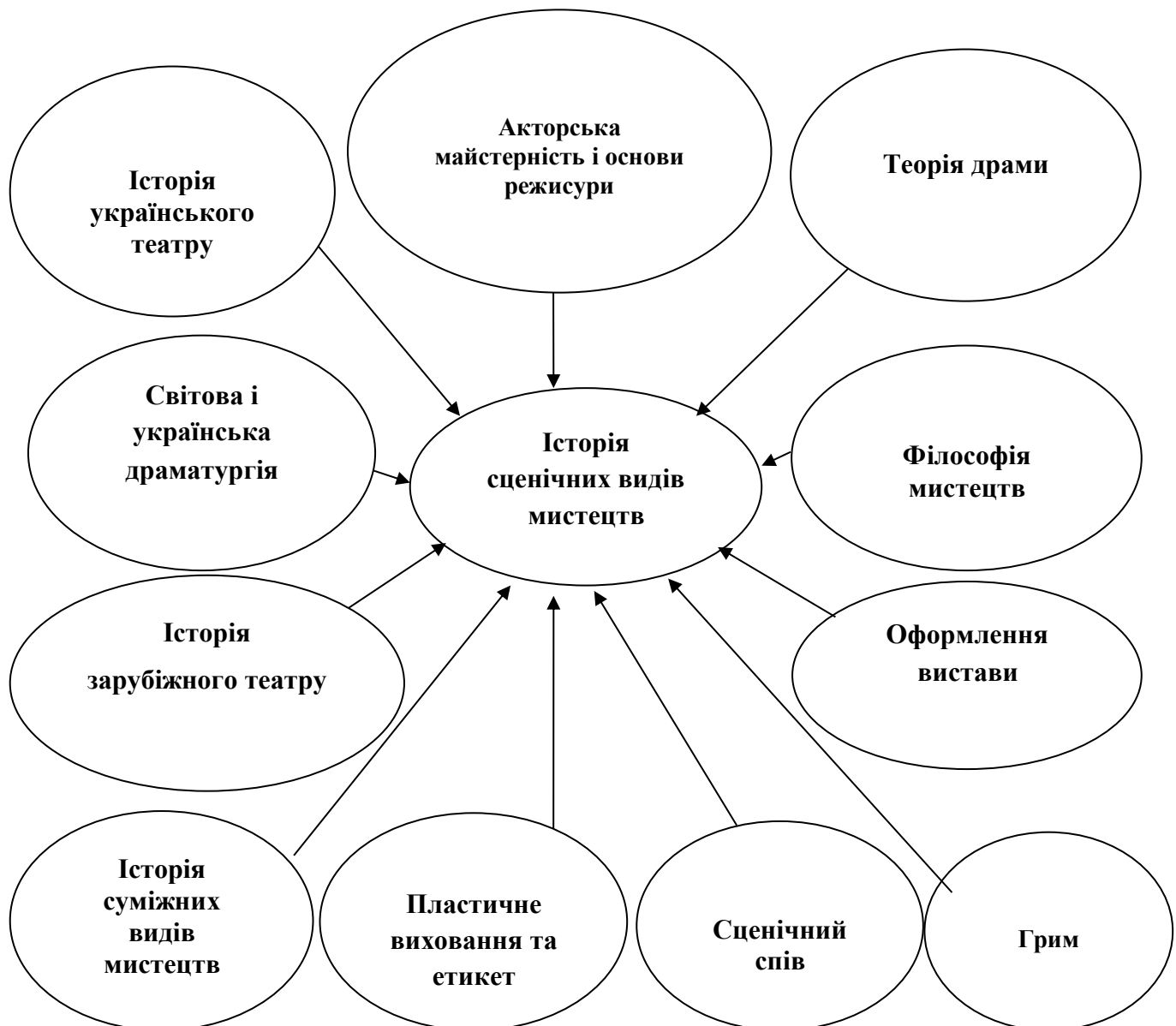
- здатність визначати виконавське завдання;
- здатність ініціювати власні мистецькі проєкти;

–здатність генерувати і передавати практичний досвід в галузі сценічного мистецтва.

2. Структурно-логічна схема навчальної дисципліни

«Історія сценічних видів мистецтв»

(міждисциплінарні зв'язки)

Загальні методичні вказівки щодо організації навчання

і самостійної роботи

«Історія сценічних видів мистецтв» є вибірковою дисципліною циклу загальної підготовки студентів спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» та вивчається протягом сьомого семестру. Предметом вивчення курсу є спектр мистецтвознавчих проблем з інтеграції та диференціації різних видів мистецтв; сценічні види мистецтва як складова синтетичних видів мистецтв, історія їх становлення та розвитку; жанрове розмаїття, формотворчі принципи, стильові особливості, вектори художнього розвитку; творчість видатних композиторів, лібретистів, хореографів, виконавців, артистів, співаків, кіномитців, режисерів, акторів. Завдання курсу полягає не тільки в тому, щоб познайомити студентів з іншими, окрім драматичного, видами театрального мистецтва (музичний театр, музично-драматичний театр, оперний театр, театр оперети, театр сатири, театр маріонеток, театр пантоміми), а й такими сценічними видами мистецтв, як то балетне, циркове, естрадне мистецтва, а також кіномистецтвом, як частиною екранного мистецтва та пробудити справжній інтерес до глибшого пізнання специфіки кожного зі сценічних видів мистецтв. Широта пропонованих до вивчення теоретичних питань передбачає навчання студентів на лекціях, семінарських заняттях, а також цьому контексті добре адаптується такий вид діяльності як самостійна робота студентів – важлива складова навчального процесу у вищому навчальному закладі. Її зміст визначається навчальною програмою, методичними матеріалами, а мета – набуття додаткових знань, вироблення фахових вмінь та навичок.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

–загальний історичний контекст формування, становлення та розвитку сценічних видів мистецтв;

–особливості різновидів драматичного театру;

–образно-стильові характеристики та сутність сценічних видів мистецтв;

–знакові мистецькі твори та їх вплив на розвиток сценічних видів мистецтв

–ключові творчі персоналії.

вміти:

–інтегрувати знання з різних предметів задля розкриття художнього образу крізь призму мистецьких методів, виразної мови різних видів сценічних мистецтв;

–інтерпретувати твори мистецтва;

–співставляти художні твори за формами, жанрами, стилями мистецтва

На засвоєння курсу «Історія сценічних видів мистецтв» навчальним планом на IV курсі відведено 90 годин. З них аудиторних – 30 годин (лекційних – 20 годин, семінарських – 10 годин), самостійної роботи – 60 години.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історичний взаємозв'язок та розвиток сценічних видів мистецтв.

Тема 1. Мистецтво: зв'язок між людиною і часом.

Тема 2 Генезис сценічних видів мистецтва.

Тема 3. Балетне мистецтво: від придворного танцю до сценічного мистецтва.

Тема 4. Історія українського балету. Зародження та розвиток української балетної музики в ХХ ст..

Тема 5. Історія виникнення жанру опери як синтетичного виду сценічного мистецтва.

Тема 6. Жанр опери в творчості українських композиторів.

Тема 7. Нові музично-драматичні жанри – оперета, мюзикл.

Тема 8. Цирк як різновид сценічних видів мистецтв.

Тема 9. Кіномистецтво. Історія розвитку світового кіно.

Тема 10. Сучасні виміри українського кіно.

5. Методичні рекомендації до вивчення тем та виконання самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Історичний взаємозв'язок та розвиток сценічних видів мистецтв.

Тема 1. Мистецтво: зв'язок між людиною і часом.

1. Історична спіраль розвитку мистецтва.
2. Зародження професійного мистецтва.

Питання для самоперевірки:

Хто автор класичної системи історичної періодизації розвитку мистецтва?

Як вплинули археологічні відкриття останньої третини XIX ст. на творчість модерністів?

Чи можна вважати первісне мистецтво професійним?

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Чому на вашу думку скорочується тривалість кожного наступного періоду (періодизація розвитку мистецтва)?

Коли зароджується професійне мистецтво? Прослідкуйте особливості становлення професійного мистецтва в образотворчому, музичному і театральному мистецтвах.

Література: Головненко А Мистецтво дозвілля / Головненко А. // Тиждень. – 2019. 2. Історія світової культури. К., 1994. 3. Кучерюк . Ю. Социальные функции искусства // Эстетика. К., 1991. 4. Панченко В. Г. Мистецтво в контексті культури. К.,1998 5. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2019.

Тема 2. Генезис сценічних видів мистецтва.

1. Мистецтво як засіб відображення дійсності. Види і жанри мистецтва.
2. Сценічні види мистецтв.

Питання для самоперевірки:

В чому полягає особливість мистецтва як форми суспільної свідомості?

Які ви знаєте концепції походження мистецтва?

Як ви розумієте визначення «вид мистецтва»?

Які основні види мистецтва ви знаєте?

«Ритм» в різних видах мистецтв.

Жанр в мистецтві. Дайте визначення, поясніть як ви розумієте що таке жанр.

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Походження театру в Древній Греції. Особливості театрального мистецтва в давньогрецьких полісах.

Особливості синтетичних видів мистецтв. Диференціація та інтеграція в мистецтві.

Сценічні види мистецтв, їх характерні відмінності.

Література: 1. Борисова Т.В. Підготовка студентів до естетичного виховання школярів засобами музичного театру/ Т.В.Борисова. – Кам'янець-Подільський: видавець ПП Зволейко Д.Г., 2009. – 150с. 2. Панченко В. Г. Мистецтво в контексті культури. К.,19983. Художня культура європейських країн: посібник для вчителів ЗНЗ. Науково-методичні та дидактичні матеріали. Част. 1. - Львів: »ВД «Артклас», 2011. - 105 с. 3. Брокетт Оскар Г., Гілді Франклін Г. Історія театру (10-те видання) / пер. з англійської: Тетяна Дитина, Назар Козак, Ганна Лелів, Галина Сташків. – Львів: Літопис, 2014. -730 с.

Тема 3. Балетне мистецтво: від придворного танцю до сценічного мистецтва.

1. Виникнення перших шкіл балету в XIV ст. в Італії. Перші трактати про танець як основу майбутнього театрального жанру – балет.
2. Франція – батьківщина класичного балетного танцю.
3. Романтичний балет – найвище досягнення хореографічного мистецтва Франції.
4. Особливості хореографічного мистецтва ХХ століття

Питання для самоперевірки:

Теорії походження танцю (К. Загса та ін.)

Назвіть основні види танцю (народний, історико-побутовий, класичний, бальний, модерн, джаз, спортивні танці).

Роль та значення фольклорного елемента в хореографії.

Еволюція «танцю на пуантах». Шлях балету від Італії до Франції.

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Проаналізуйте основні тенденції розвитку танцю в Давній Греції.

Танець в драматургії Есхіла, Софокла, Еврипіда, Аристофана.

Які танці утворювали танцювальну сюїту епохи Відродження у Франції?

Зародження мадригального балету в Італії.

Теоретичні трактати Доменіко де Пьяченцо «Про мистецтво танцю» (XI – XV ст.), Фабриціо Карозо «Танцівник» (1581 р.), Чезаре Негрі «Нові відкриття балету» (1604 р.).

Формування балетного мистецтва у Франції. Придворні балети, їх особливості.

Заснування Королівської Академії танцю (1661 р.).

Література: 1. Зав'ялова О.К. Історія балетного мистецтва: від витоків — до початку ХХ ст. / О.К. Зав'ялова. — Суми : Мрія, 2014. — 114 с.

2. Загайкевич М.П. Драматургія балету / М.П. Загайкевич. — Київ : Наукова думка, 1978. — 258 с. 3. Брокетт Оскар Г., Гілді Франклін Г. Історія театру (10-те видання) / пер. з англійської: Тетяна Дитина, Назар Козак, Ганна Лелів, Галина Сташків. – Львів: Літопис, 2014. -730 с. 4. Nomans J. Apollo's Angels : A History of Ballet / Jennifer Nomans. New York : Random House Trade Paperbacks, 2010. 643 p.

Тема 4. Історія українського балету. Зародження та розвиток української балетної музики в ХХ ст..

1. Український національний балет як самостійний музично-хореографічний жанр.

2. Відкриття українських національних оперних театрів.

3. Золотий фонд української танцювальної культури.

4. Верховинець В.М. – український композитор, диригент і хореограф, перший теоретик українського народного танцю.

5. М. І. Вериківський – автор першого українського балету.
6. Творчість Михайла Скорульського, Костянтина Данькевича, Вадима Гомоляки, А. Кос-Анатольського, Євгена Станковича.

Питання для самоперевірки:

Як відбувалось становлення українського національного балету та які основні риси визначають його як самостійний музично-хореографічний жанр?

Які фактори сприяли відкриттю українських національних оперних театрів?

Які твори входять до «золотого фонду української танцювальної культури» та які особливості визначають їхню цінність для української національної традиції?

Внесок В.М. Верховинця в розвиток теоретичних знань про український народний танець.

Вплив М. І. Вериківського на розвиток балетного мистецтва України.

Які ви можете назвати твори для балету таких композиторів, як Михайло Скорульський, Костянтин Данькевич, Вадим Гомоляка, А. Кос-Анатольський, Євген Станкович?

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Основні етапи формування українського національного балету як самостійного музично-хореографічного жанру.

Особливості відображення української національної традиції в творах, що входять до скарбниці української танцювальної культури.

Внесок ідей В.М. Верховинця в розвиток теоретичної складової науки про танець.

Характеристика творчості М. І. Вериківського. Перший український балет та його вплив на формування української балетної традиції.

Аналіз розвитку українського балету в ХХ столітті. Твори для балету Михайла Скорульського, Костянтина Данькевича, Вадима Гомоляки, А. Кос-Анатольського, Євгена Станковича.

Література: Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю / В.М.Верховинець. - 5-е вид., доп. - К.: Муз. Україна,1990. - 150 с. Роль класичного танцю у створенні українського національного балету

(до сторіччя з дня народження заслуженої артистки України Г.О.Березової)

[Електронний ресурс] / В.Ф.Володько. - Режим доступу:

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mz/2009_16/39/pdf. Історія української музики. Т.5: 1941-1958 роки / М.В.Беляєва [та ін.]; відп. ред. А.І.Муха. - К.: НАН України; ІМФЕ ім. М.Т.Рильського, 2004. - 504 с.- Імен. покажч.: С. 467-499: іл., ноти. Історія української музики / відп. ред. Л.Пархоменко, О.Литвинова, Б.Фільц. - К.: Наукова думка, 1992. - Т.4. - 616 с. Кияновська Л.О. Українська музична культура: навч. посібник / Л.О.Кияновська. - Львів.: Тріада плюс, 2009. - 356 с. Павлишин С.С. Музика двадцятого століття: навч. посібник [для студентів ВНЗ культури і мистецтв] / С.С.Павлишин. - Львів.: БАК, 2005. - 232с. Станішевський Ю.О. Балетний театр Радянської України 1925-1985 років / Ю.О.Станішевський. - К.: Музична Україна, 1986. - 240 с. Станішевський Ю.О. Український радянський балетний театр 1925-1975 / Ю.О. Станішевський. - К.: Музична Україна, 1975. - 223 с.

Тема 5. Історія виникнення жанру опери як синтетичного виду сценічного мистецтва.

1. Діяльність флорентійської «Камерати», зародження нового синтетичного жанру – «опера». Різновиди оперних шкіл.
2. Творчість Я.Пері, К. Монтеверді. Реформа В.Глюка.
3. Оперна творчість В.А.Моцарта, Бетховена.
4. Шляхи розвитку західноєвропейської опери ХІХ – ХХ століть.

Питання для самоперевірки:

Як пов'язана діяльність флорентійської «Камерати» з виникненням жанру опери?

Які оперні школи виникли в Італії в ХVІІ ст.?

Чому оперне мистецтво відноситься до синтетичний видів мистецтв?

Внесок Я.Пері і К. Монтеверді в розвиток оперного жанру.

Значення реформи В.Глюка у становлення сучасної опери.

В чому полягала оперна реформа В.Глюка, її значення для розвитку жанру.

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Характеристика оперної творчості В.А.Моцарта.

Жанр опери в творчості Л.Бетховена.

Західноєвропейська опера у ХІХ ст. Творчість Дж.Верді.

Ключові напрямки розвитку оперного жанру в ХХ ст..

Література: Іванова І. Історія опери : Західна Європа, ХVІІ – ХІХ ст.: навч. пос. / Іванова І. Л., Куколь Г. В., Черкашина М. Р. / [за ред. М. Р. Черкашиної]. – К. : Заповіт, 1998. Каплієнко-Ілюк Ю. В. Історія світової музики: навчальний посібник. Чернівці : Місто, 2015. 240 с. Культурологія / Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. та ін.; [за ред. Т. Б. Гриценко]. – [2-ге вид.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. Рожок В. Музика і сучасність : монографічні дослідження, науково-популярні, критичні та публіцистичні твори / Рожок В. – К. : Пошуково-видавниче агентство «Книга пам'яті України», 2003. Туркевич В. Опера «Набукко» Джузеппе Верді як кульмінація Рисорджименто першої половини ХІХ століття / В. Туркевич. – К. : «АС», 1993. Черкашина М. Опера ХХ ст. : нариси / Черкашина М. – К. : Музична Україна, 1981. Остапенко О. М. Світова музична література кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. Навчальний посібник. Сєверодонецьк, 2012. 166 с. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття: Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики. Навчальний посібник. Київ : Стилос, 2006. 350 с. Чернова І. В., Горман О. П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів : НАСВ, 2016. 246 с.

Тема 6. Жанр опери в творчості українських композиторів.

1. Становлення української національної опери. С. Гулак-Артемівський «Запорожець за Дунаєм».
2. Жанрові різновиди оперної творчості М.Лисенка, К.Стеценка.
3. Оперна творчість Б. Лятошинського, М. Вериківського, Г. Майбороди, С. Людкевича, А. Кос-Анатольського, Ю. Мейтуса, К. Данькевича, В. Кирейка, В. Губаренка, Є. Станковича.

Питання для самоперевірки:

Як, в яких історичних умовах відбувалось становлення української національної опери.

Назвіть особливості української національної опери на прикладі опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського.

Жанрові різновиди оперної творчості М.Лисенка.

Які опери К.Стеценка ви знаєте?

Яких українських композиторів – авторів оперних творів ви можете назвати.

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Становлення української національної опери. Аналіз опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського.

Вплив опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського на розвиток української оперної музики.

Стилістичні особливості, сюжетні аспекти опери «Тарас Бульба» М.Лисенка.

Характеристика оперної творчості Б. Лятошинського.

Особливості оперного письма композитора М. Вериківського.

Аналіз оперної творчості А. Кос-Анатольського.

Оперна творчість Ю. Мейтуса.

Порівняльний аналіз оперної творчості композиторів К. Данькевича, В. Кирейка, В. Губаренка, Є. Станковича.

Література: Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ ст. Навчальний посібник для студентів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Видання 2-ге, доповнене. Тернопіль : Астон, 2010. 280 с. Історія української музики. В 6 т. Т. 3: Кінець ХІХ – початок ХХ ст. / С. І. Грица, М.П. Загайкевич, А. П. Калениченко та ін. Київ : Наукова думка, 1990. – 424 с. Історія української музики. В 6 т. Т. 4: 1917–1941 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, Ю. П. Булка та ін. Київ : Наукова думка, 1992. – 616 с. Історія української музики. В 6 т. Т. 5: 1941–1958 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, М. М.Гордійчук, М. П. Загайкевич та інші. Київ : Наукова думка, 2004. – 504 с. Історія української музики. В 7 т. Т. 1: Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. 2-ге вид.,

перероблене, доповнене / О. В. Богданова, С. Й. Грица, Р. Д. Гусак, Є. В. Єфремов та ін. Київ : ІМФЕ, 2016. 440 с. Каплієнко-Ілюк Ю. В. Історія світової музики: навчальний посібник. Чернівці : Місто, 2015. 240 с. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : НАМУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Музична Україна, 2014. 592 с. Медриш І. Світова музична література: підручник. Випуск 2. Чернівці : Місто, 2020. 448 с.

Тема 7. Нові музично-драматичні жанри – оперета, мюзикл.

1. Оперета – різновид музично-театрального мистецтва. Становлення оперети на прикладі європейських композиторів ХІХ століття.
2. Віденська оперета.
3. Оперета в творчості українських композиторів.
4. Мюзикл – новий жанр музично-драматичного театру. Відмінності та спільні риси оперети і мюзиклу.

Питання для самоперевірки:

Які основні відмінності в тематиці й стилістиці в жанрах опери та оперети?

Які підходи до використання мов (національні, оригіналу, в залежності від місця прем'єри) застосовують у опері та опереті?

Як відрізняється склад оркестру у опері й опереті?

Чому опери могли тривати значно довше у порівнянні з оперетами?

Назвіть кілька найвідоміших оперних та опереткових композиторів.

Хто з композиторів першим назвав свій твір «оперетою»?

Які основні емоційні аспекти виражає музика в опері та опереті?

Приклади відомих опер та оперет?

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Творчий шлях Йогана Штрауса-сина, його внесок в розвиток жанру оперети.

Особливості використання національних мотивів у творах Й. Штрауса.

Композитори – послідовники традицій Й. Штрауса в жанрі оперети.

Значення творчості Флорімонда Ерве та Жака Оффенбаха для розвитку жанру оперети.

Характеристика творчої спадщини Ж. Оффенбаха.

Жанр оперети в творчості Олексія Рябова.

Творча спадщина Ярослава Барнича.

Література: Остапенко О. М. Світова музична література кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. Навчальний посібник. Сєверодонецьк, 2012. 166 с.

Павлишин С. С. Музика двадцятого століття: Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики. Навчальний посібник. Київ : Стилос, 2006. 350 с. Чернова І. В., Горман О. П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів : НАСВ, 2016. 246 с.

Тема 8. Цирк як різновид сценічних видів мистецтв.

1. Історія становлення цирку. Взаємозв'язки між театральним та цирковим мистецтвами, цирком та спортом.
2. Жанрова система сучасного цирку.
3. Нові можливості мистецтва цирку на прикладі цирку «Дю Солей».

Питання для самоперевірки:

Які були основні етапи становлення цирку як мистецтва?

Які мистецькі та культурні впливи сприяли формуванню циркового мистецтва?

Які елементи циркового мистецтва можна порівняти з театральними засобами виразності?

Які спільні риси між цирковим мистецтвом та спортом забезпечують успіх сучасних циркових шоу?

Які основні жанри та напрями існують у сучасному цирковому мистецтві?

Які новації в жанровій системі цирку з'явилися в останні роки?

Які особливості постановок шоу цирку «Дю Солей» відрізняють їх від традиційних циркових вистав?

Як в цирку «Дю Солей» поєднуються різні види мистецтв (музика, акробатика, театр, танець тощо), новітні комп'ютерні технології, інженерна думка, «ентертейнмент»?

Які новаторські елементи вистав цирку «Дю Солей» сприяють їхній популярності та успіху у сучасному світі?

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Дослідіть походження цирку, визначте ключові події, які вплинули на розвиток циркового мистецтва.

Еволюція цирку: від розваги до мистецтва.

Аналіз шоу «О» цирку «Дю Солей» в контексті можливостей жанру на межі нових технологій та віртуальної реальності.

Література: Малихіна М. А. Циркове мистецтво України 20-30-х років ХХ століття. Київ : Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, 2016. 217 с. Мішін М. М. Довгий день Михайло Золло. Київ : Мистецтво, 1974. 146 с. Татарський М.С. Чарівний світ цирку. Київ : Радянська школа, 1973. 80 с. Черненко І. М. Мистецтво цирку. Київ : Державне видавництво образотворчої літератури і музичного мистецтва УРСР. 1962. 46 с. О. Яковлев, Г. Овчаренко [та ін.] Сценічне та музичне мистецтво: циркові та естрадні жанри. Науково-методичний аспект : матеріали XI наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–16 квітня 2021 р.) /. Київ : КМАЕЦМ, 2021. 123 с. Romanenkova J., Paliychuk A., Sharykov D., Bratus I. Kuzmenko H., Gunka A. Circus art in modern realities: functions, problems, prospects. Revista 121nclusions. 2021. Vol. 8. 571–581. Романенкова Ю. К вопросу о месте цирковедения в современной украинской гуманитаристике. Сучасні тенденції розвитку науки. Ужгород, Херсон, 2018. С. 150–153. Грінє Т.Б. Напрямки драматургії у цирковому мистецтві 1990-х-2000- х рр. Проблеми видової релевантності. АРТ-платФОРМА № 2. Київ: КМАЕЦМ, 2020. С. 11–29.

Тема 9. Кіномистецтво. Історія розвитку світового кіно.

1. Феномен кіно: учора, сьогодні, завтра.
2. Національні кіношколи.

3. Кіно країн Центральної Європи.
4. Розвиток мови кіно в 60-70-тих роках ХХ століття. Авторське кіно.
5. Кіномистецтво початку ХХІ століття.

Питання для самоперевірки:

Як розвиток технологій вплинув на виникнення кіномистецтва?

Які ключові етапи розвитку можна виділити з початку становлення кіно до сьогодення?

Які країни відомі своїм внеском у світове кіномистецтво через розвиток національних кіношкіл?

Що вплинуло на створення унікального стилю національних кіношкіл?

Назвіть режисерів – представників національних кіношкіл, що здобули визнання у світі.

Які особливості та тематика характеризують кіно Центральної Європи?

Які причини сприяли особливому розвитку кіно у країнах Центральної Європи?

Які інновації у стилі та формі відбулися в кіно на перехідному етапі між 60-70-ми роками ХХ століття?

Як авторське кіно відрізняється від стандартних голлівудських блокбастерів?

Які режисери чи фільми представляють цей період розвитку кіномистецтва найкраще?

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Як кіно впливає на сучасну культуру та суспільство?

Які можливості та виклики чекають кіноіндустрію у майбутньому?

Напишіть есе або статтю про вплив кіно на сучасну культуру.

Зробіть аналіз фільмів різних епох та порівняйте їх вплив на глядачів та суспільство.

Як вплинули національні кіношколи на розвиток кінематографу у світі?

Розгляньте одну з національних кіношкіл та проаналізуйте її внесок у світове кіно.

Порівняйте та проаналізуйте фільми з різних національних кіношкіл на прикладі їх стилю, тематики, техніки тощо.

Які ключові характеристики авторського кіно?

Як авторське кіно вплинуло на розвиток кіномистецтва та становлення нових тенденцій у світовому кіно?

Які нові технології вплинули на кінематограф на початку XXI століття?

Які найбільші виклики та можливості виникли для кіноіндустрії у першому десятилітті XXI століття?

Проаналізуйте вплив цифрових технологій на кіномистецтво та як це відобразилось на сучасному кінематографі.

Література: Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Лариса Брюховецька.— К.: Логос, 2011.— 391 с. Ілленко Юрій. Парадигма кіно.— К.: Абрис.— 1999.— 416 с. Скуратівський Вадим. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах XX століття. Генеза. Структура. Функції.— К.: В-во Івана Федорова.— 1997.— Ч.1.— 224 с., ч.2 — 240 с. Вайда Анджей. Кіно і решта світу. Автобіографія — Пер. з польс. В. Авксентьевої.— К.: Етнос.— 2004.— 312 с. Ілленко Михайло. Шпори для абітурієнта.— Вінниця.: Нова книга.—2006.— 280 с.

Тема 10. Сучасні виміри українського кіно.

1. Розвиток кіноіндустрії в Україні від витоків до періоду Незалежності.

2. Довженко – Гомер українського кіно.

3. Поетичне кіно.

4. Українське кіно на сучасному етапі розвитку.

Питання для самоперевірки:

Кому з українських винахідників належить винахід проєкційного і знімального апаратів?

Кінематограф в Україні було винайдено в _____ році.

Які перші фільми створені і показані в Україні?

Які основні стрічки Олександра Довженка стали позачасовими в історії українського кіномистецтва?

Які особливості стилю та тематики фільмів О. Довженка дозволяють називати його Гомером українського кіно?

Як вплинула творчість О. Довженка на подальший розвиток українського кінематографа?

Як визначається поняття «поетичне кіно» у контексті українського кіномистецтва?

Яких режисерів можна вважати творцями поетичного кіно в Україні?

Які особливості поетичного підходу відрізняють українське кіно від інших кінематографів?

Які тенденції та особливості спостерігаються в сучасному українському кіно?

Які проблеми та досягнення характеризують сучасну українську кінематографію?

Як впливають сучасні технології та соціокультурні зміни на українське кіномистецтво?

Запитання та завдання для самостійної роботи:

Зібрати інформацію про перші кроки кіноіндустрії в Україні та створити хронологічну карту розвитку українського кіномистецтва.

Провести аналіз популярних фільмів різних епох та визначити основні теми, стилі та техніки, які використовувались у різні періоди.

Дослідити життя та творчість Олександра Довженка, проаналізувати його внесок у розвиток українського кіномистецтва.

Оберіть кілька фільмів українських режисерів, які відносяться до жанру «поетичного кіно» та проаналізуйте їх естетику, символіку та поетичний зміст.

Підготувати есе про поетичне кіно та його відмінності від інших жанрів українського кінематографа.

Проаналізувати тематику сучасного українського кіно та підготувати презентацію.

Література: Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Лариса Брюховецька.— К.: Логос, 2011.— 391 с. Ілленко Юрій. Парадигма кіно.— К.: Абрис.— 1999.— 416 с. Скуратівський Вадим. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття. Генеза. Структура. Функції.— К.: В-во Івана Федорова.— 1997.—Ч.1.— 224 с., ч.2 — 240 с. Ілленко Михайло. Шпори для абітурієнта.— Вінниця.: Нова книга.—2006.— 280 с.

6. Рекомендована тематика рефератів

Зв'язок між людиною і часом у мистецтві: переосмислення та відображення епохи у творчості.

Генезис сценічних видів мистецтва: еволюція театральних форм в історичній ретроспективі.

Балетне мистецтво: від придворного танцю до сучасної балетної вистави.

Історія українського балету: виникнення, розвиток та становлення українського балету у XX столітті.

Особливості становлення оперного жанру в контексті реформи К.В.Глюка.

Жанр опери в творчості українських композиторів: внесок українських музикантів у розвиток опери.

Походження нових музично-драматичних жанрів оперети й мюзиклу, їх еволюція у світовій культурі.

Особливості циркового мистецтва як різновиду сценічних видів мистецтв: традиції, техніки та розвиток циркового мистецтва.

Кіномистецтво: Історія та етапи розвитку світового кіно.

Сучасні виміри українського кіно: Актуальні тенденції та досягнення в українській кінематографії.

Еволюція і традиція театального жанру в різних культурах світу.

Музичний театр: оновлення жанру на зламі XIX – XX століть.

Вплив технологій на сучасну театральну постановку.

Інтерактивна комунікація, перформативність театральних форм у постмодерністській культурі.

Роль сценографії в театральних постановках: історія та експерименти.

Синергія мистецтв: взаємодія театру з іншими формами мистецтва (музика, танець, образотворче мистецтво).

Роль театальної освіти та театральних шкіл у формуванні акторської майстерності.

Театральне мистецтво в українській діаспорі: особливості розвитку та вплив на місцеву культуру.

7. Тестові завдання для підсумкового контролю за самостійною роботою студентів

1. Хто вважається батьком сучасного балету?

- A) Жан Батист Люлі
- B) Жан-Жорж Новерр
- C) Сергій (Серж) Лифар
- D) П'єрлуїджі Да Понт

2. Хто є засновником українського національного балету?

- A) Марія Тагліоні
- B) Павло Вірський
- C) Олександр Мишуга
- D) Сергій (Серж) Лифар

3. Хто написав одну з перших опер «Орфей»?

- A) Вольфганг Амадей Моцарт
- B) Клавдіо Монтеверді
- C) Жоаккіно Россіні
- D) Крістоф Віллібальд Глюк

4. Як називається оперний театр у Венеції, де вперше представили оперу?

- A) «Скала»
- B) «Фенікс»
- C) «Сан-Кассіано»
- D) «Ла Скала»

5. Що є спільною характеристикою нових музично-драматичних жанрів, таких як оперета та мюзикл?

- A) Вони мають виключно музичну складову
- B) Вони походять виключно з англійської традиції

C) Вони поєднують музику, драму та сюжетні лінії

D) Це винятково експериментальні жанри

6. Яке мистецтво вважається синтетичним видом сценічного мистецтва?

A) Цирк

B) Опера

C) Балет

D) Кіномистецтво

7. Як ви розумієте визначення «вид мистецтва»?

A) Жанр художньої творчості

B) Основний жанр у мистецтві

C) Предмет художньої діяльності

D) Вираження авторської ідеї

8. Що таке «ритм» в різних видах мистецтва?

A) Виразність в музичному творі

B) Оптимальне поєднання кольорів у живописі

C) Певний порядок, повторюваність елементів у творі

D) Пластика актора на сцені

9. Що таке жанр в мистецтві.

A) Сукупність художніх образів

B) Конкретна творча форма з певними характеристиками

C) Історичний розвиток мистецтва

D) Прийоми реалізації творчої ідеї

10. Хто є першим теоретиком українського народного танцю?

A) Верховинець В.М.

B) Михайло Скорульський

C) Вериківський М.І.

11. Хто є автором першого українського балету?

A) М. І. Вериківський

B) Верховинець В.М.

C) Михайло Скорульський

D) Костянтин Данькевич

12. Що з переліченого найбільше характеризує український національний балет як самостійний музично-хореографічний жанр:

A) Синтез танцю та опери

B) Традиційні українські танці

C) Сцени з українських поезій

D) Імпровізаційний стиль хореографії

13. Хто з перелічених композиторів відомий як оперний композитор?

A) Якоб Оффенбах

B) Франц Легар

C) В.А.Моцарт

D) Йоганн Штраус-молодший

14. В якому жанрі проявився композиторський талант Франца Легара?

A) Опера

B) Оперета

C) Мюзикл

D) Балет

15. Що характеризує традиційне сприйняття оперети як «легкого жанру»?

A) Довга тривалість вистави

B) Велика кількість ансамблів

C) Гумористичний сюжет

D) Стрункість оркестрового складу

16. Коліскою європейського балету є:

- A) Іспанія
- B) Італія
- C) Португалія
- D) Україна

17. Який вид розваг призвів до деградації театральної культури у Римі:

- A) Камерні театральні вистави
- B) Гладіаторські бої
- C) Побутові сценки
- D) Комічні сценки

18. Яку головну мету своєї оперної реформи визначав Ріхард Вагнер?

- A) Створення легкого жанру
- B) Підняття рівня технічності вокальних виконавців
- C) Зробити музику основою драми
- D) Запровадження рокової тематики в оперному жанрі

19. Які з перелічених опер є творами Ріхарда Вагнера?

- A) «Дон Жуан», «Весілля Фігаро», «Кармен»
- B) «Трістан та Ізольда», «Рієнці», «Летючий Голландець»
- C) «Петрушка», «Лускунчик»
- D) «Фігаро», «Тангейзер», «Трістан»

20. Звідки походить слово «цирк»?

- A) Від латинського слова «circus», що означає «кільце» або «арена».
- B) Від грецького слова «циркум», що означає «коло».
- C) Від слова «циркель», що означає «круг» у старовинній мові.
- D) Від слова «циркон», що означає «вогнище» у стародавньому фінікійському.

21. Які аспекти поєднують циркове та театральне мистецтва?

- A) Візуальність та використання костюмів.

- В) Історія учасників артистичної групи.
- С) Сценічна постановка й почуття гумору.
- Д) Інтерактивність і взаємодія з глядачами.

22. Які циркові елементи можна помітити у театральних виставах?

- А) Акробатика та елементи гімнастики.
- В) Використання диких тварин на сцені.
- С) Танці зі стрічками та обручами.
- Д) Виконання музичних номерів із залученням дирижаблів.

23. Головною фігурою театру ХІХ століття стає ...?

- А) Драматург
- В) Актор
- С) Режисер
- Д) Диригент

24. Опера виникла в

- А) Іспанії
- В) Італії
- С) Португалії
- Д) Китаї

25. П'єса у класичному театрі ХVІІ - ХVІІІ століття будується за принципом єдності:

- А) Часу, місця і сюжету
- В) Часу, місця і балету
- С) Драматургії і сюжету

D) Музики і драми

26. Перші кінофільми були:

A) Короткометражними документальними

B) Мультиплікаційними

C) Художніми

D) Кольоровими

27. Найвищим досягненням хореографічного мистецтва Франції став

A) Романтичний балет

B) Симфонічний балет

C) Комедійний балет

D) Драматичний

28. Видатним драматургом, режисером і теоретиком інтелектуального напрямку театру XX ст. є

A) Едвард Гріг

B) Бертольд Брехт

C) Артур Шонберг

D) Артур Шопенгауер

29. Які основні жанри театрального мистецтва епохи Середньовіччя ви можете назвати?

A) Фарс

B) Містерія і фарс

C) Трагедія

D) Драма

30. Як ви розумієте інтеграцію мистецтв

A) Це поєднання мистецтв на основі доцільності поставлених завдань

B) Взаємопроникнення засобів виразності (візуальних, слухових, кінестетичних), їх трансформація в єдине ціле, органічне злиття різних видів художньої творчості і втрата автономності видів мистецтв та можливості їх диференціації

C) неподільність на види в первісних формах художньої діяльності, об'єднання музики, слова, танцю, пантоміми, ритуальних обрядів

D) Спільне використання

31. Як ви розумієте синтез мистецтв

A) структурний процес взаємопроникнення мистецтв, що вимагає розгляду будь-якого явища з різних точок зору, а також вироблення спільного підходу до їх вивчення, розвитку уміння застосовувати знання з різних галузей у вирішенні конкретної творчої задачі

B) неподільність на види в первісних формах художньої діяльності, об'єднання музики, слова, танцю, пантоміми, ритуальних обрядів; давньогрецька драма;

C) взаємопроникнення засобів виразності (візуальних, слухових, кінестетичних), їх трансформація, органічне злиття різних видів художньої творчості і на цій основі втрата автономності видів мистецтв та можливості їх диференціації.

D) Спільне використання

33. Які види мистецтва належать до синтетичних

A) Музика, театр, балет

B) Естрада, цирк, література

C) Театр, кіно

34. Які види мистецтва належать до візуальних

A) Образотворче мистецтво, скульптура, архітектура

B) Музика, балет

C) Література, театр, кіно

D) Кіно

35. Які види мистецтва належать «просторових», згідно теорії різновидів мистецтва XVIII ст.

A) Музика, театр

B) Скульптура, архітектура

C) Література, живопис

36. Які види мистецтва належать до «часових», згідно теорії різновидів мистецтва XVIII ст.

A) Скульптура, архітектура

B) Література, живопис

C) Література, музика

37. Хто із зазначених діячів театру ставив чотири сатирично-публіцистичні агітфільми на запрошення ВУФКУ у 1924–1925 роках?

A) Лесь Курбас

B) Павло Чардинін

C) Володимир Гардін

D) Леонід Мостовий

38. Хто з діячів театру «Березіль» був залучений до участі в журналі «Нова генерація»

A) Лесь Курбас

B) Михайло Терещенко

C) А. Бучма

D) О. Ватула

39. Хто є автором оперети «Гуцулка Ксеня», написаної у 1938 році:

A) Володимир Блавацький

B) Я. Барнич

C) Іван Котляревський

D) Остап Вишня

40. Де відбувалася прем'єра оперети «Гуцулка Ксеня» у 1939 році?

A) Львів

B) Київ

C) Делятин

D) Косів

Методи і форми контролю знань

1. Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, колоквиум.

2. Методи письмового контролю: письмове тестування, контрольна робота, конспект першоджерел, індивідуальне завдання.

3. Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Під час семінарських занять студенти доповідають за визначеними темами. Таким чином значно розширюється опрацювання теоретичних й практичних тем з дисципліни, а також здійснюється поточний контроль рівня підготовки

студентів. Іншими видами перевірки знань студентів є індивідуальне опитування, фронтальне опитування, письмове тестування, підготовка реферату.

Вимоги до письмової роботи

Виконання контрольної роботи необхідне для систематизації, закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни.

Метою виконання контрольної роботи є: закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами під час набуття теоретичних і практичних навичок.

На письмові контрольні роботи виносяться запитання, опрацьовані на лекціях і самостійно. Така форма контролю дозволяє оцінити якість засвоєння студентами теоретичного матеріалу. Контрольні роботи виконують у формі тестів та письмових відповідей на теоретичні питання.

Загальна система оцінювання курсу

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни «Історія сценічних видів мистецтв» здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань.

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях протягом курсу, визначає рівень засвоєння навчального матеріалу, стан підготовки заданих теоретичних тем. Короткі тестування з використанням програмного забезпечення D-Learn, Kahoot. Поточне тестування активності студента в процесі лекції, практичного заняття, за самостійну підготовку за темою, оцінка за навчальний проект – ІНДЗ, модульний письмовий тест, підсумковий письмовий тест, залікова відповідь (письмова, усна).

Критерії підсумкового контролю.

Оцінка «А» («відмінно»). Студент дає правильні, точні, повні ґрунтовні відповіді, підкріплені прикладами і демонструє високий рівень знань в обсязі навчальної програми, які отримав, користуючись основною і допоміжною

літературою, статтями у фахових виданнях. Володіє сучасною науковою термінологією; розкриває питання з використанням знань із суміжних дисциплін; здатний провести історичний аналіз і виявити системи впливів та зв'язків.

Оцінка «В» («дуже добре»), оцінка «С» («добре»). Відповідь на запитання курсу недостатньо повна, але змістовна, підкріплена прикладами і власними судженнями; добре володіє теоретичними знаннями, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні; виконав не менше як 3 / 4 завдань самостійної та індивідуальної роботи.

Оцінка «D» («достатньо»), оцінка «E» («задовільно»). Студент дає неповну відповідь на основні питання; помиляється у визначенні базових понять, додаткова література не опрацьована.

Оцінка «незадовільно» (складається з двох рівнів складності), а саме: FX – «незадовільно з можливістю повторного складання»; F – «незадовільно з обов'язковим вивченням повторного курсу». Студент виявляє незнання теоретичного матеріалу, ключові питання розкриває неповно, користується при цьому інформацією з основних літературних джерел чи конспекту; помиляється, а більшості визначень не знає, не користується науковою термінологією.

Дотримуйтеся наступних рекомендацій:

1. Ознайомтеся з темою самостійної роботи.
2. З'ясуйте, який саме навчальний матеріал пропонується до розгляду, пригадайте його місце в системі навчального курсу.
3. Уважно прочитайте план заняття, ознайомтеся зі списками запропонованої основної та додаткової літератури.
4. Перегляньте конспекти попередніх лекцій за темою.
5. Опрацюйте літературні джерела.
6. Законспекуйте обраний матеріал. Систематизуйте його.

8. Рекомендована література:

1. 7 тенденцій у театральній галузі України [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/ua>
2. Nomans J. Apollo's Angels : A History of Ballet / Jennifer Nomans. New York : Random House Trade Paperbacks, 2010. 643 p.
3. Kennedy D. The Oxford Encyclopedia of Theatre and Performance. New York : Oxford University Press, 2003. 1618 p.
4. Langer S. Feeling and Form. A Theory of Art. New York : Charles
5. Romanenkova J., Paliychuk A., Sharykov D., Bratus I. Kuzmenko H., Gunka A. Circus art in modern realities: functions, problems, prospects. Revista 121nclusions. 2021. Vol. 8. 571–581.
6. Scribner's Sons, 1953. 415 p.
7. Антонович Д. Театр // Загал. Укр. енцикл. («Книга Знання»). Т. III. С. 509 —518.
8. Борисова Т.В. Підготовка студентів до естетичного виховання школярів засобами музичного театру/ Т.В.Борисова. – Кам'янець-Подільський: видавець ПП Зволейко Д.Г., 2009. – 150с.
9. Брехт Б. Про мистецтво театру. К.: мистецтво, 1977. — 364 с.
10. Брокетт Оскар Г., Гілді Франклін Г. Історія театру (10-те видання) / пер. з англійської: Тетяна Дитина, Назар Козак, Ганна Лелів, Галина Сташків. – Львів: Літопис, 2014. -730 с.
11. Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Лариса Брюховецька.— К.: Логос, 2011.— 391 с.
12. Вайда Анджей. Кіно і решта світу. Автобіографія — Пер. з польс. В. Авксентьєвої.— К.: Етнос.— 2004.— 312 с.
13. Вайда Анджей. Кіно і решта світу. Автобіографія — Пер. з польс. В. Авксентьєвої.— К.: Етнос.— 2004.— 312 с.
14. Вергеліс О. Україна, тотальний театр / Вергеліс О. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/article/print/ART/>-
15. Вергеліс О. Як Цукерберг змінив український театр / Вергеліс О. // Дзеркало тижня. Україна. – 2019. – 23 берез. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://dt.ua/ART/yak-cukerberg-zminiv-ukrayinskiy-teatr>
16. Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ ст. Навчальний посібник для студентів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Видання 2-ге, доповнене. Тернопіль : Астон, 2010. 280 с.
17. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю /В.М.Верховинець. - 5-е вид., доп. - К.: Муз. Україна,1990. - 150 с.
18. Гайшенець А. Дихає – не дихає: сучасний український театр / Анастасія Гайшенець [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://pustoproject.com/literatura>
19. Гайшенець А. Український театр у пошуках сенсу: зради і перемоги останніх 10 років / Анастасія Гайшенець [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу:

20. <https://ukr.lb.ua/culture/2019/12/25/445743>
21. Гарбузюк М. «Сучасний театр не повчає, не розповідає про добро і зло, він пробує повернути людині її самооцінку» / Мая Гарбузюк [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://krivbass.city/blogs/view/suchasnj>
22. Головненко А Мистецтво дозвілля / Головненко А. // Тиждень. – 2019. 2. Історія світової культури. К., 1994.
23. Головненко А Мистецтво дозвілля / Головненко А. // Тиждень. – 2019. –
24. Грін'є Т.Б. Напрямки драматургії у цирковому мистецтві 1990-х-2000- х рр. Проблеми видової релевантності. АРТ-платФОРМА № 2. Київ: КМАЕЦМ, 2020. С. 11–29.
25. Данченко С. В. Бесіди про театр / Авт. літ. запису, обробки та упоряд. Коваленко О. М. - К.: VIVA VOX: Укртиппроект, 1999. 219с.: іл.
26. Дорошенко І. Без державної підтримки український театр не виживе //Хрещатик. 2002. 27 берез. С.14.
27. Єрмакова Н. Служба, діяння, таїнство: [Сучасне українське театрознавство] //Укр. театр. 2001. № 3. С.31.
28. Зав'ялова О.К. Історія балетного мистецтва: від витоків — до початку ХХ ст. / О.К. Зав'ялова. — Суми : Мрія, 2014. — 114 с.
29. Загайкевич М.П. Драматургія балету / М.П. Загайкевич. — Київ : Наукова думка, 1978. — 258 с.
30. Идеология, мораль, искусство. К., 1990.
31. І. Карпенко-Карий. Літературний портрет К., 1960. 121с.
32. Іванова І. Історія опери : Західна Європа, XVII – XIX ст.: навч. пос. / Іванова І. Л., Куколь Г. В., Черкашина М. Р. / [за ред. М. Р. Черкашиної]. – К. : Заповіт, 1998.
33. Ілленко Михайло. Шпори для абітурієнта.— Вінниця.: Нова книга.—2006.— 280 с.
34. Ілленко Юрій. Парадигма кіно.— К.: Абрис.— 1999.— 416 с.
35. Історія світової культури. К., 1994.
36. Історія української музики / відп. ред. Л.Пархоменко, О.Литвинова, Б.Фільц. - К.: Наукова думка, 1992. - Т.4. - 616 с. Кияновська Л.О. Українська музична культура: навч. посібник / Л.О.Кияновська. - Львів.: Тріада плюс, 2009. - 356 с.
37. Історія української музики. В 6 т. Т. 3: Кінець XIX – початок ХХ ст. / С. І. Грица, М.П. Загайкевич, А. П. Калениченко та ін. Київ : Наукова думка, 1990. – 424 с.
38. Історія української музики. В 6 т. Т. 4: 1917–1941 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, Ю. П.Булка та ін. Київ : Наукова думка, 1992. – 616 с.
39. Історія української музики. В 6 т. Т. 5: 1941–1958 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, М. М.Гордійчук, М. П. Загайкевич та інші. Київ : Наукова думка, 2004. – 504 с.
40. Історія української музики. В 7 т. Т. 1: Від найдавніших часів до середини XIX ст. 2-ге вид., перероблене, доповнене / О. В. Богданова, С. Й. Грица, Р. Д. Гусак, Є. В. Єфремов та ін. Київ : ІМФЕ, 2016. 440 с.

41. Історія української музики. Т.5: 1941-1958 роки / М.В.Беляєва [та ін.]; відп. ред. А.І.Муха. - К.: НАН України; ІМФЕ ім. М.Т.Рильського, 2004. - 504 с
42. Каплієнко-Ілюк Ю. В. Історія світової музики: навчальний посібник. Чернівці : Місто,2015. 240 с.
43. Клековкін О. Історія помпи: Досьє жанру: [Історія театру (стародавній театр)] //Укр. театр. 2003. № 3. С.13 - 16, 27 - 30.
44. Корнієнко Н. М. Самосвідомість: гра в театр: (Соціол. портр. сучасника) - К.:КМЦ «Поезія», 2003. 95 с. (Співзвучність; Вип. N1).
45. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук:(Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз) / [Голов. ред. Л.Фінкельштейн]. К.: Факт, 2000. 160 с.
46. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : НАМУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
47. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Музична Україна, 2014. 592 с.
48. Крижанівський Б.В. Великі митці кіно. – К.: Видавництво «Радянська школа»,1970. 87с.
49. Курбас Л. Філософія театру /Упоряд. М. Лабінський; [Ред. М. Москаленко]. - К.:Вид-во «Основи», 2001. 917 с.
50. Культурологія / Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. та ін.; [за ред. Т. Б. Гриценко]. – [2-ге вид.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2009.
51. Кучерюк Ю. Социальные функции искусства // Эстетика. К., 1991.
52. Лачко О. Ю. Енвайронмент — новаторська театральна практика ХХ століття // Культурно-мистецьке середовище: творчість і технології: матеріали VII Міжнар. наук.-творч. конф., 9 квіт. 2014 р. / Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. Київ, 2014. С. 108–110.
53. Лачко О. Ю. Культурологічні особливості становлення українського театального перформансу // Культура України. Харків, 2015. Вип. 48. С. 229–237.
54. Левенець С. Я. Світло мого театру / [Заг. ред. А. І. Кравченка-Русіва]. Д.: Ліра,2001. 195 с.: іл., портр., л. фотоіл.
55. Лесь Курбас: Система і метод// Укр. театр.1998. №1. С. 27-30; №2. С. 19-22; №3. С. 29-31.
56. Мазепа В. И. Художественная реальность в составе культуры // Искусство: художественная реальность и утопия. К., 1992.
57. Малихіна М. А. Циркове мистецтво України 20-30-х років ХХ століття. Київ : Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, 2016. 217 с.
58. Марк Даун: «Театр дає кожному унікальний тілесний та інтелектуальний досвід» / Марк Даун [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/Culture/223441>

59. Медриш І. Світова музична література: підручник. Випуск 2. Чернівці : Місто, 2020. 448 с.
60. Мигашко О. Високе мистецтво чи молитва за упокій: чому міленіали не ходять в театр? / Мигашко О. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ua/2019/12/vysoke-mystetstvo-and-milenialy/>
61. Мигашко О. Коротка історія творчої резервації. Про наші театри за кордоном і закордонні в Україні / Мигашко О. // Тиждень. – 2019. – 6 лип. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua/Culture/231804>
62. Мінералов Ю. К. «Поезія є перетворення думки» (До поетики О. О. Потебні) // Філософська і соціологічна думка. 1993. № 3.
63. Мішін М. М. Довгий день Михайло Золло. Київ : Мистецтво, 1974. 146 с.
64. Набока М. «Театр – це про людину, а ти – людина» / Микола Набока [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zbruc.eu/node/89248>
65. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Ін-т проблем сучасного мистецтва Акад. мистецтв України ; редкол.: В.Сидоренко (голова) та ін. Київ : Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
66. Насадюк Є. Михайло Захаревич: Театр має працювати на створення в державі високої моралі / Євген Насадюк [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture>
67. О. Яковлев, Г. Овчаренко [та ін.] Сценічне та музичне мистецтво: циркові та естрадні жанри. Науково-методичний аспект : матеріали ХІ наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–16 квітня 2021 р.) / Київ : КМАЕЦМ, 2021. 123 с.
68. Остапенко О. М. Світова музична література кінця ХІХ – першої половини ХХ століття. Навчальний посібник. Сєверодонецьк, 2012. 166 с.
69. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття: Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
70. Панченко В. Г. Мистецтво в контексті культури. К., 1998
71. Поліщук Т. Цифровому театральному архіву – бути! / Поліщук Т. // День. – 2020. – 8 лип. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/cyfrovomu-teatralnomu-arhivu-buty>
72. Радзіховська О. Як зрозуміти сучасний театр? Гайд від українських театральних режисерів / Радзиковська О. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ua/2019/11/theatre-2/>
73. Резникович М. Ю. Театр времен. Жизнь театра: В 2 кн. - К.: Альтерпресс, 2001.- (Театр и судьбы). Т.1. 383 с.; Т.2. 366 с.
74. Рожок В. Музика і сучасність : монографічні дослідження, науково-популярні, критичні та публіцистичні твори / Рожок В. – К. : Пошуково-видавничє агентство «Книга пам'яті України», 2003.
75. Роль класичного танцю у створенні українського національного балету (до сторіччя з дня народження заслуженої артистки України Г.О.Березової)

- [Електронний ресурс] / В.Ф.Володько. - Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc>
76. Романенкова Ю. К вопросу о месте цирковедения в современной украинской гуманитаристике. Сучасні тенденції розвитку науки. Ужгород, Херсон, 2018. С. 150–153.
 77. Скуратівський Вадим. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття. Генеза. Структура. Функції.— К.: В-во Івана Федорова.— 1997.— Ч.1.— 224 с., ч.2 — 240 с.
 78. Скуратівський Вадим. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття. Генеза. Структура. Функції.— К.: В-во Івана Федорова.— 1997.— Ч.1.— 224 с., ч.2 — 240 с.
 79. Станішевський Ю. О. Українське театрознавство в контексті сучасної європейської науки про театр // Сучасний стан українського мистецтвознавства та шляхи його подальшого розвитку: Матеріали наук. конф. К., 2000. С.45-47.
 80. Станішевський Ю.О. Балетний театр Радянської України 1925-1985 років / Ю.О.Станішевський. - К.: Музична Україна,1986. - 240 с.
 81. Станішевський Ю.О. Український радянський балетний театр 1925-1975 / Ю.О. Станішевський. - К.: Музична Україна, 1975. - 223 с.
 82. Татарський М.С. Чарівний світ цирку. Київ : Радянська школа, 1973. 80 с.
 83. Театральний менеджмент і продюсерство: Амер. досвід /Акад. мистецтв України, Київ. держ. ін-т театр. мистецтва ім. І. Карпенка-Карого. Каф. орг. театр. справи; Пер. з англ. за ред. І. Д. Безгіна. К.: ВВП "Компас", 2000. - 639с.:іл., табл.українській сцені. К.: Наукова думка, 1993.143с.
 84. Театр uzahvati долучає до вистави всі будівлі та людей навколо / Інформація. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://creativity.ua/life-and-culture/teatr-uzahvati-doluchaie-do-vystavy-vsi-budivli-ta-liudei-navkolo/>
 85. Театральна лабораторія / Інформація. [Електронний ресурс] – Текст. дані. – Режим доступу: <https://artarsenal.in.ua/uk/laboratoriya2>
 86. Туркевич В. Опера «Набукко» Джузеппе Верді як кульмінація Рисорджименто першої половини ХІХ століття / В. Туркевич. – К. : «АС», 1993.
 87. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Vivat, 2019.
 88. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики. Навчальний посібник. Київ : Стилос, 2006. 350 с.
 89. Францева О. Про репертуарний театр / Францева О. [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/>
 90. Художня культура європейських країн: посібник для вчителів ЗНЗ. Науково-методичні та дидактичні матеріали. Част. 1. - Львів: ВД «Артклас», 2011. - 105 с.
 91. Черкашина М. Опера ХХ ст. : нариси / Черкашина М. – К. : Музична Україна, 1981.

92. Черненко І. М. Мистецтво цирку. Київ : Державне видавництво образотворчої літератури і музичного мистецтва УРСР. 1962. 46 с.
93. Чернова І. В., Горман О. П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів : НАСВ, 2016. 246 с.
94. Чечель Л. Михайло Захаревич: «Театр для мене – це суцільне задоволення» / Людмила Чечель [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://familytimes.com.ua/teatr/mikhaylo-zakharevich-teatr-dlya-mene-ce-sucilne-zadovolennya>
95. Чечель Н. П. Українське театральне відродження: (західна класика на українській сцені 1920 — 1930-х років. Проблеми трагедійної вистави) / Н. П. Чечель. К: Наукова думка, 1993. 140 с. : іл.
96. Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ — початок ХХІ ст.) : у 2 т. : монографія. Харків : Основа, 2001. Т. 1. 518 с. ; Т. 2. 399 с.
97. Шелюто В. М. Вплив постмодерністського світогляду на процес десакралізації естетики. URL: www.filisof.com.ua/jornel/M_59/Sheluto.pdf

9. Інформаційні ресурси

1. <https://ukr.lb.ua/culture/2019/12/25/445743>
2. <https://artarsenal.in.ua/laboratoriyi2/>
3. <http://demiurge.knukim.edu.ua/>
4. <http://culture-art-knukim.pp.ua/>
5. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.
6. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.dnpb.gov.ua.
7. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

Викладач _____ Федорків О.П.